

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 10. julija 2024*

„Ekonomsko in monetarna politika – Bonitetni nadzor kreditnih institucij – Nasprotovanje ECB pridobitvi kvalificiranih deležev v kreditni instituciji – Ničnostna tožba – Pravni interes – Neposredno nanašanje – Delna nedopustnost – Ugled in strokovna usposobljenost nameravanega pridobitelja – Finančna trdnost – Izpolnjevanje bonitetnih zahtev – Boj proti pranju denarja in financiranju terorizma – Sorazmernost“

V zadevi T-323/22,

PH,

PI,

PJ,

Socrates Capital Ltd s sedežem v Torontu (Kanada),

ki jih zastopajo D. Hillemann, C. Fischer in T. Ehls, odvetniki,

tožeče stranke,

proti

Evropski centralni banki (ECB), ki jo zastopajo E. Yoo, S. Letocart in V. Hümpfner, agenti,

tožena stranka,

ob intervenciji

Evropske komisije, ki jo zastopa D. Triantafyllou, agent,

intervenientka,

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi R. da Silva Passos, predsednik, S. Gervasoni (poročevalec), sodnik, in T. Pynnä, sodnica,

sodni tajnik: V. Di Bucci,

* Jezik postopka: angleščina.

na podlagi pisnega dela postopka,

na podlagi tega, da stranke v roku treh tednov od vročitve obvestila o koncu pisnega dela postopka niso vložile predloga, naj se opravi obravnava, in odločitve v skladu s členom 106(3) Poslovnika Splošnega sodišča, da bo odločeno brez ustnega dela postopka,

izreka naslednjo

Sodbo¹

- 1 Tožeče stranke, PH, PI, PJ in Socrates Capital Ltd, s tožbo na podlagi člena 263 PDEU predlagajo razglasitev ničnosti sklepa Evropske centralne banke (ECB) z dne 22. marca 2022, s katerim je ta nasprotovala temu, da PH, PI in PJ pridobijo kvalificirani delež v družbi HKB Bank GmbH (v nadaljevanju: ciljna banka) ter da presežejo 50 % kapitala in glasovalnih pravic v tej družbi.

I. Dejansko stanje in dejstva po vložitvi tožbe

- 2 Ob sprejetju izpodbijanega sklepa je bila ciljna banka manj pomembna kreditna institucija v smislu člena 6(4) Uredbe Sveta št. 1024/2013 z dne 15. oktobra 2013 o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na Evropsko centralno banko (UL 2013, L 287, str. 63), ki se je nahajala v Nemčiji in je bila pod neposrednim bonitetnim nadzorom Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin, zvezni urad za nadzor nad finančnimi storitvami, Nemčija).
- 3 Na dan sprejetja izpodbijanega sklepa je imela družba Socrates Capital v ciljni banki 81,6 % kapitala in 95,14 % glasovalnih pravic. Sama je bila posredno (prek dveh holdinških družb) v 100-odstotni in končni lasti družbe A.

[...]

- 7 PH na eni strani ter PI in PJ na drugi so 9. aprila 2020 oziroma 9. julija 2020 urad BaFin uradno obvestili o svojem namenu, da kot posredna pridobitelja v primeru PH in PI ter kot neposredni pridobitelj v primeru PJ pridobijo kvalificirani delež ter presežejo 50 % kapitala in glasovalnih pravic v ciljni banki (v nadaljevanju: nameravana pridobitev) s pridobitvijo vseh deležev družbe Socrates Capital v ciljni banki.

[...]

- 10 Družba Socrates Capital na eni strani ter PI in PJ na drugi so avgusta 2020 sklenili pogodbo o nakupu in prodaji za nameravano pridobitev (v nadaljevanju: pogodba o nakupu in prodaji). Družba Socrates Capital se je na podlagi te pogodbe, za katero so veljali predhodni pogoji in določbe o odpovedi, strinjala, da bo PJ za znesek [2–20] milijonov EUR prodala kvalificirani delež, ki ga je v ciljni banki pridobila junija 2017.

[...]

¹ Navedene so le točke zadevne sodbe, za katere Splošno sodišče meni, da je njihova objava koristna.

- 20 ECB je 22. marca 2022 nameravanim pridobiteljem vročila izpodbijani sklep in svoj odgovor na pripombe na osnutek izpodbijanega sklepa (v nadaljevanju: odgovor na pripombe).
- 21 Izpodbijani sklep je bil sprejet med drugim na podlagi členov 22 in 23 Direktive 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL 2013, L 176, str. 338), kakor sta bila prenesena v nemško zakonodajo o kreditnem sektorju. ECB je v bistvu menila, da je treba nameravani pridobitvi nasprotovati, ker nameravani pridobitelji ne izpolnjujejo meril glede ugleda, finančne trdnosti, spoštovanja bonitetnih zahtev ter zahtev boja proti tveganju pranja denarja in financiranja terorizma.

[...]

II. Postopek in predlogi strank

- 26 ECB je z vlogo, ki je bila v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vpisana 8. septembra 2022, Splošnemu sodišču predlagala, naj ugotovi, da je treba postopek s tožbo ustaviti. Splošno sodišče je s sklepom z dne 11. januarja 2023 odločilo, da preučitev tega predloga za ustavitev postopka pridrži za končno odločbo.
- 27 Tožeče stranke Splošnemu sodišču predlagajo, naj:
- ugotovi, da je izpodbijani sklep nezakonit in da so bile kršene njihove pravice;
 - ECB naloži plačilo stroškov.
- 28 ECB Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- primarno, ugotovi, da je treba postopek s tožbo ustaviti;
 - podredno, tožbo zavrže kot nedopustno v delu, v katerem jo je vložila družba Socrates Capital, in vsekakor zavrne kot neutemeljeno;
 - tožečim strankam naloži solidarno plačilo stroškov.
- 29 Evropska komisija, intervenientka v podporo ECB, Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrne kot neutemeljeno;
 - tožečim strankam naloži plačilo stroškov.

III. Pravo

[...]

C. Dopustnost tožbe v delu, v katerem jo je vložila družba Socrates Capital

- 51 ECB meni, da se izpodbijani sklep na družbo Socrates Capital ne nanaša neposredno in posamično, tako da ta nima procesnega upravičenja za vložitev ničnostne tožbe na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU. Izpodbijani sklep naj ne bi vplival na pravni položaj družbe Socrates Capital, ker naj ji ta sklep s povsem pravnega vidika ne bi preprečeval, da svoj delež proda zainteresiranemu kupcu, saj zoper prodajalca deležev ni predvidena nobena sankcija. Z vidika namena postopka, meril za presojo pridobitve kvalificiranega deleža in upravnega postopka naj se odločitev o nasprotovanju pridobitvi, ki naj bi vplivala le na potencialnega pridobitelja, ne bi neposredno nanašala na prodajalca kvalificiranega deleža. ECB dodaja, da pogoj posamičnega nanašanja ni izpolnjen, ker je izpodbijani sklep rezultat ocene meril, ki niso povezana s prodajalcem kvalificiranega deleža.
- 52 Tožeče stranke te trditve izpodbijajo. ECB naj ne bi upoštevala dejstva, da pogodba o nakupu in prodaji vsebuje klavzulo o pogojenosti, v skladu s katero pogodba ni izvršljiva, če ECB transakciji nasprotuje. Izpodbijani sklep naj bi vplival tudi na lastninsko pravico in svobodo gospodarske pobude družbe Socrates Capital. Poleg tega naj bi bilo v izpodbijanem sklepu navedeno, da je ugled bodočih pridobiteljev okrnjen, ker so ti „poslovali“ s prodajalcem, kar naj bi bilo enakovredno splošni prepovedi nakupa ciljne banke. Šlo naj bi za posamično nanašanje na družbo Socrates Capital, saj naj noben drug subjekt ne bi imel večine deležev, ki jih želijo pridobiti nameravani pridobitelji.
- 53 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da so štiri tožeče stranke vložile eno in isto tožbo. Ker gre torej za isto tožbo, saj PH, PI in PJ imajo procesno upravičenje, procesnega upravičenja družbe Socrates Capital ni treba preučiti (glej v tem smislu sodbo z dne 24. marca 1993, CIRFS in drugi/Komisija, C-313/90, EU:C:1993:111, točka 31).
- 54 Vendar Splošno sodišče meni, da je zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti in zaradi posebnega pomena vprašanja dopustnosti, postavljenega z ugovorom nedopustnosti, ki ga je podala ECB, primerno odločiti o tem ugovoru nedopustnosti.
- 55 Člen 263, četrti odstavek, PDEU določa dva primera, v katerih se fizični ali pravni osebi prizna procesno upravičenje za vložitev tožbe zoper akt, ki ni naslovljen nanjo. Prvič, tako tožbo lahko vloži, če se ta akt nanjo neposredno in posamično nanaša. Drugič, taka oseba lahko vloži tožbo zoper predpis, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov, če se nanjo neposredno nanaša (sodba z dne 18. oktobra 2018, Internacional de Productos Metálicos/Komisija, C-145/17 P, EU:C:2018:839, točka 32).
- 56 Pogoje za dopustnost iz člena 263, četrti odstavek, PDEU je treba tako razlagati ob upoštevanju temeljne pravice do učinkovitega sodnega varstva, vendar se pri tem ne sme odstopati od pogojev, ki so izrecno določeni z navedeno pogodbo (sodba z dne 3. oktobra 2013, Inuit Tapiriit Kanatami in drugi/Parlament in Svet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, točka 98).
- 57 V tem sporu izpodbijani sklep družbi Socrates Capital ni bil vročen. Taka vročitev tej tožeči stranki kot odsvojiteljici zadevnega kvalificiranega deleža se sicer ni zahtevala z nobeno določbo. Ker družba Socrates Capital ni naslovnica izpodbijanega sklepa, je njeno procesno upravičenje mogoče priznati le, če gre za enega od dveh primerov, navedenih zgoraj v točki 55.
- 58 Poleg tega, ker izpodbijani sklep ni predpis, je treba dopustnost tožbe preučiti glede na prvi primer, naveden v točki 55 zgoraj.

- 59 Zato je treba najprej ugotoviti, ali se izpodbijani sklep neposredno nanaša na družbo Socrates Capital.
- 60 S pogojem, da se mora odločba, ki je predmet tožbe, na fizično ali pravno osebo neposredno nanašati, ki je določen v členu 263, četrti odstavek, PDEU, se zahteva izpolnjenost dveh kumulativnih meril, in sicer da ima na eni strani izpodbijani ukrep neposredne učinke na pravni položaj te osebe ter da na drugi strani naslovnikom tega ukrepa, ki jim je naložena njegova izvedba, ne dopušča nobene diskrecijske pravice, saj je ta izvedba povsem samodejna in temelji izključno na ureditvi Unije, brez uporabe drugih vmesnih pravil (sodba z dne 22. junija 2021, Venezuela/Svet (Nanašanje na tretjo državo), C-872/19 P, EU:C:2021:507, točka 61).
- 61 Pri ugotavljanju, ali ima neki akt pravne učinke, je treba upoštevati zlasti njegov cilj, vsebino, področje uporabe, temelj ter pravne in dejanske okoliščine, v katerih je bil sprejet (sodba z dne 22. junija 2021, Venezuela/Svet (Nanašanje na tretjo državo), C-872/19 P, EU:C:2021:507, točka 66).
- 62 Ureditev nadzora nad kvalificiranimi deleži iz člena 22 in naslednjih Direktive 2013/36 določa, da mora oseba, ki želi pridobiti kvalificirani delež v kreditni instituciji, opraviti predhodno oceno, med drugim v zvezi s svojim ugledom in svojo finančno trdnostjo, da se zagotovi preudarno in skrbno upravljanje zadevne kreditne institucije.
- 63 Merila za ocenjevanje uradnega obvestila o pridobitvi kvalificiranega deleža iz člena 23 Direktive 2013/36 so namenjena presoji ustreznosti nameravanega pridobitelja in načrta pridobitve, ki ga ta predloži pristojnemu organu. Natančneje, cilj ocene je preveriti, ali nameravani pridobitelj uživa dober ugled in nujno finančno trdnost, tako da institucija, katere deleži se bodo pridobili, še naprej izpolnjuje bonitetne zahteve. Ocena prav tako pomaga preprečiti, da se poslovanje financira s sredstvi, ki izvirajo iz nezakonitih dejavnosti (sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Camosa Sánchez-Bordone v zadevi Berlusconi in Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:502, točka 80).
- 64 V skladu s členom 22(1) Direktive 2013/36 mora nameravani pridobitelj pristojne organe obvestiti o nameravani pridobitvi. Poleg tega v tej direktivi nista omenjena niti objava tega obvestila niti možnost, da osebe, ki niso nameravani pridobitelj, zlasti oseba, ki želi odsvojiti svoj delež v kreditni instituciji, sodelujejo v postopku ocenjevanja nameravane pridobitve.
- 65 Člen 22(5) Direktive 2013/36 določa, da če se pristojni organi odločijo, da bodo nameravani pridobitvi nasprotovali, o tem obvestijo nameravanega pridobitelja in navedejo razloge za tako odločitev.
- 66 Nazadnje, člen 26(2), tretji pododstavek, Direktive 2013/36 določa, da če se delež pridobi kljub nasprotovanju pristojnih organov, države članice ne glede na kakršne koli druge kazni, ki bodo sprejete, predpišejo bodisi začasno prepoved uveljavljanja ustreznih glasovalnih pravic bodisi ničnost glasov ali možnost njihove razveljavitve.
- 67 Iz navedenega izhaja, da je namen ureditve nadzora nad kvalificiranimi deleži oceniti primernost nameravanih pridobiteljev, ki želijo vstopiti v bančni sektor kot lastniki, pred pridobitvijo takih deležev.
- 68 V teh okoliščinah je treba šteti, da nasprotovanje pridobitvi kvalificiranega deleža v kreditni instituciji ne spreminja pravnega položaja družbe, ki tak delež prodaja.

- 69 Namreč, čeprav nasprotovanje pridobitvi kvalificiranega deleža postavlja pod vprašaj možnost nameravanih pridobiteljev, da sklenejo pogodbo s prodajalcem kvalificiranega deleža, ne postavlja pod vprašaj pravice prodajalca, da opravi transakcijo odsvojitve, ki jo lahko izvede na primer z drugim potencialnim pridobiteljem, in pomeni zgolj zavrnitev dovoljenja nameravanim pridobiteljem, da vstopijo v bančni sektor kot lastniki.
- 70 To ugotovitev potrjuje pravni okvir izpodbijanega sklepa. V Direktivi 2013/36 niso omenjene niti objava obvestila o pridobitvi kvalificiranega deleža v kreditni instituciji, niti možnost, da so tretje osebe vključene v upravni postopek, niti sistematična objava odločitve pristojnega organa. Ta direktiva za nespoštovanje nasprotovanja pridobitvi kvalificiranega deleža določa le kazni, ki se nanašajo na uveljavljanje glasovalnih pravic, ki ustrezajo deležu, ki so ga pridobili nameravani pridobitelji. Natančneje, kazni, določene v členu 2c(2) Kreditwesengesetz (zakon o kreditnem sektorju) z dne 9. septembra 1998 (BGBl. 1998 I, str. 2776), kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 10. avgusta 2021 (BGBl. 2021 I, str. 3436) (v nadaljevanju: KWG), ne vključujejo niti kazni zoper prodajalca kvalificiranega deleža niti ukrepov, kot je ničnost same pridobitve ali obveznost vrnitve v stanje pred prodajo.
- 71 V obravnavani zadevi je tako v izpodbijanem sklepu ocenjena primernost nameravanih pridobiteljev, in ne zakonitost pogodbe o nakupu in prodaji.
- 72 Pogodbene stranke so določbo pogodbe o nakupu in prodaji, v skladu s katero ta pogodba ne bo začela veljati brez dovoljenja ECB, vključile prostovoljno. Določba, ki jo pogodbene stranke vključijo v pogodbo, je sicer lahko odraz ureditve (glej v tem smislu in po analogiji sodbo z dne 5. maja 1998, Dreyfus/Komisija, C-386/96 P, EU:C:1998:193, točka 51). Vendar je v obravnavanem primeru navedena določba odraz ureditve, ki za nameravanega pridobitelja posamično določa, da mora imeti upravno dovoljenje, da se presodi, ali je primeren za to, da bi vstopil v bančni sektor kot lastnik. Drugače kot v okoliščinah zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. maja 1998, Dreyfus/Komisija (C-386/96 P, EU:C:1998:193), se ECB pri ocenjevanju uradnega obvestila o navedeni pridobitvi ne izreče o skladnosti pogodbe, ki bi jo morebiti sklenili nameravani pridobitelji in prodajalec deleža v kreditni instituciji.
- 73 Poleg tega člen 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) določa, da je svoboda gospodarske pobude priznana v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.
- 74 Člen 17 Listine določa, da ima vsakdo pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo komu zapustiti.
- 75 V zvezi s tem izpodbijani sklep sicer pomeni poseg v lastninsko pravico in svobodo gospodarske pobude nameravanih pridobiteljev, vendar ga ni mogoče šteti za poseg v te pravice, kar zadeva družbo Socrates Capital. Izpodbijani sklep namreč ne posega neposredno v pravico družbe Socrates Capital do prodaje njenih deležev v ciljni banki.
- 76 V nasprotju s tem, kar trdijo tožeče stranke, ECB ni štela, da nameravani pridobitelji nimajo ugleda, ker so na splošno „poslovali“ z družbo Socrates Capital. Natančneje, ECB nameravanim pridobiteljem ni očitala, da so z družbo Socrates Capital podpisali pogodbo o nakupu in prodaji. ECB je v točki 2.7 izpodbijanega sklepa nameravanim pridobiteljem očitala le, da nameravajo družbo A vključiti v izvajanje poslovnega načrta in jo po nameravani pridobitvi imenovati v svetovalni odbor. Tožeče stranke torej neutemeljeno trdijo, da izpodbijani sklep pomeni splošno prepoved družbi Socrates Capital, da proda svoje deleže v ciljni banki.

- 77 Izpodbijani sklep se torej na družbo Socrates Capital ne nanaša neposredno.
- 78 Zato je tožba v delu, ki se nanaša na družbo Socrates Capital, nedopustna, ne da bi bilo treba preučiti, ali se izpodbijani sklep posamično nanaša na družbo Socrates Capital.

D. Utemeljenost tožbe

[...]

6. Drugi tožbeni razlog: kršitev člena 2c(1b), prvi stavek, točka 1, KWG v zvezi s strokovno usposobljenostjo

[...]

a) Možnost ECB, da presodi strokovno usposobljenost nameravanih pridobiteljev

- 357 Tožeče stranke v repliki prvič trdijo, da se ECB pri sprejetju izpodbijanega sklepa ne bi smela opreti na strokovno usposobljenost nameravanega pridobitelja. V členu 23(1) Direktive 2013/36 naj bi bil naveden ugled, ne pa strokovna usposobljenost nameravanega pridobitelja. ECB naj bi torej kršila ta člen, kakor je bil prenesen v nemško pravo.

[...]

- 362 Poleg tega je res, da je v členu 23(1) Direktive 2013/36 v točki (a) naveden le ugled nameravanega pridobitelja, medtem ko so v točki (b) tega člena navedeni ugled, znanje, veščine in izkušnje, opredeljeni v členu 91(1) te direktive, vseh članov upravljalnega organa, ki bodo zaradi nameravane pridobitve vodili posle kreditne institucije.

- 363 Vendar je treba poudariti, da izraz „ugleden“ glede na svoj običajni pomen označuje nekaj, kar je „vredno spoštovanja“ oziroma je „notorično spoštovano“. Taka opredelitev, ki napotuje zlasti na mnenje javnosti, ne izključuje, da je ugled osebe odvisen od njene strokovne usposobljenosti.

- 364 V uvodni izjavi 8 Direktive 2007/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. septembra 2007 o spremembah Direktive Sveta 92/49/EGS in direktiv 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES in 2006/48/ES glede postopkovnih pravil in ocenjevalnih meril za skrbno oceno pri pridobitvah in zvišanju deležev v finančnem sektorju (UL 2007, L 247, str. 1), določbe katere so bile povzete v Direktivi 2013/36, je navedeno, da merilo o ugledu nameravanega pridobitelja obsega določitev, ali obstajajo kakršni koli dvomi o neoporečnosti in „strokovni usposobljenosti“ nameravanega pridobitelja in ali so ti dvomi utemeljeni.

- 365 Upoštevanje strokovne usposobljenosti nameravanega pridobitelja pri preučitvi njegovega ugleda je skladno z oceno primernosti tega pridobitelja na podlagi člena 23(1) Direktive 2013/36. To upoštevanje je skladno tudi s ciljem nadzora nad pridobitvijo kvalificiranih deležev, ki je zagotoviti preudarno in skrbno upravljanje kreditne institucije. Ker lahko imetnik kvalificiranega deleža vpliva na zadevno kreditno institucijo, njegoa strokovna usposobljenost prispeva k takemu preudarnemu in skrbnemu upravljanju te institucije.

- 366 To razlago potrjujejo tudi skupne smernice, saj je v njih med drugim v točki 10.1 navedeno, da bi morala ocena ugleda nameravanega pridobitelja vključevati njegovo integriteto in strokovno usposobljenost.
- 367 Besedilo člena 2c(1b), prvi stavek, točka 1, KWG, na katero je bilo opozorjeno v točki 282 zgoraj, ne omogoča izključitve take razlage. V obrazložitvi Gesetz zur Umsetzung der Beteiligungsrichtlinie (zakon o prenosu direktive o udeležbi) z dne 12. marca 2009 (BGBl., 2009 I, str. 470), s katerim je bila v nemško pravo prenesena Direktiva 2007/44, je navedeno, da merilo zanesljivosti zajema preverjanje obstoja dvomov o integriteti „in o strokovni usposobljenosti“ nameravanega pridobitelja ter utemeljenosti teh dvomov.
- 368 Iz navedenega izhaja, da je treba merilo ugleda, ki je navedeno v členu 23(1) Direktive 2013/36, razlagati tako, da vključuje oceno strokovne usposobljenosti nameravanega pridobitelja.
- 369 Zato tožeče stranke neutemeljeno trdijo, da je ECB kršila člen 23 Direktive 2013/36, kakor je bil prenesen v nemško pravo, ker je preučila strokovno usposobljenost nameravanih pridobiteljev.

[...]

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat)

razsodilo:

- 1. Tožba se zavrne.**
- 2. PH, PI, PJ in družba Socrates Capital Ltd nosijo svoje stroške in stroške Evropske centralne banke (ECB).**
- 3. Evropska komisija nosi svoje stroške.**

da Silva Passos

Gervasoni

Pynnä

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 10. julija 2024.

Podpisi